

## ÇİÇEKLİ GİSLAVED

Ayşe Ünüvar

■ Kara gislavedin içinde bir çift ayak. Besbelli üşüyor. Üst üste yün çorap giyse de faydası yok. Hava eksi bilmem kaç... Yün çoraplar kadın örgüsü. Buraların köylerinde yaşlı erkekler de yün çorap örерler... Kış günlerinde kuzine sobanın yanı başında kirmen kirmen eğirip binbir çiçeğin rayihasıyla renklendirip örnek koydukları çoraplar. Ayıp değil! Niye ayıp olsun? Dedeler de ebeler de kapı önlerinde ağız ağıza verip çeneye dalarken boyunlarına atıp eğirdikleri yün iplerle eldivenler, çoraplar, süveterler örерler. Yoksa bu kara soğukta ölür kalır sıksa bedenleri... Çok çalıştıkları için mi sıksadırlar fazla gamlı olduklarından mı bilinmez... Tereyağı var, bal bar, küflü peynir yufka ekmeği var... Eeee daha ne olsun! Sofralar zengin ama kadınlar da adamlar da oldu olası sıksa. Etini toprağa terle akıtmış gibi. Düşüne düşüne erimiş gibi. Var ama yemez gibi... Kıza oğlana torun torbaya biriktirir gibi... Hayat daha ne gösterecek der gibi...

Kara gislevedler hafif ıgrandı. Ayaklarının altındaki kar, basıp durmaktan katılaşmıştı. Hemen kıyısında birkaç adam birkaç kadın. Onlar da bir şeyler satıyorlar. Köy pazarı. Ne ararsan var. Yün çorabına bülbül modeli koyulmuş kadının, şalvarı da sıkı dokunmuş pazenden. Turuncu çiçekleri var. Şalvarının çiçekleri gibi önüne koyduğu çoğu şey de turuncu. Çokça bal kabağı var. İri ve derin kıvrımlı. Ördüğü çorap, patik, eldivenleri bal kabaklarının üzerine dizmiş. Havuç, turp, şalgam, kara ve yeşil lahana da var... Ters yatırdığı ahşap elma kasalarının üzerine kese kese termiye dizmiş. Termiye denen bin bir derde şifa bu meret yiyecek kolay yetişir ama zehir gibi acıdır ve acısını gidermek için kara kara kazanlarda günlerce ıslatılıp derin duru dereelerde yıkanır. Bu ıslatma tam kıvamında olmalıdır. Ne eriyecek kadar çok ne de acı kalacak kadar az. Yani bin zahmet bin hürmet ister bu, sarardıkça sararan, üzerine kalın zar giymiş ve kendimi vermem de vermem diyen meret yemiş... Çoğu kimse bilmez. Anca köy pazarla-

rında bulunur ve anca buraların, gislaved (kara lastik) giyen sıska adamlarla sıska kadınların olduğu köylerinde yetişir. Bildiğimiz nohut gibi ama nohut değildir... Fasulyeye benzer ama fasulye de değildir... Meyve diye yenilir sebze zahmeti verir. Garip gibi görünür ama yiyen bir daha yemek ister tiryakisi olur... Termiyenin böyle anlatılıp durduğu bir kahvede köye misafir bir adam "Eee bu kadar ballandırdınız katıverin de götüreyim evime. İstanbul'da görsün mademki bir termiye!" deyince köylü misafirperverlik edip kese kese katar misafirin çıkınına. Adam eve varınca hanımına, "Sana öyle bir şey getirdim ki dillere destan bir tadı varmış. Hadi pişir de yiyelim..." Kadın önce biraz şaşar sonra der ki aynı iç fasulye gibi. Yağ, soğan, salça ne var ki bunda! Bir güzel pişirir. Bir güzel yerler. Sonra arar teşekkür eder de diyemez tadı tuzu yok bunun diye... Bir zaman sonra anlar ve öğrenir. Termiye acısı akıtılıp satılır ve sadece yıkanıp tuzlanarak kabuğundan sıyrıp yenilir... Yemek değildir. Tavaya da tencereye de gerek duymaz ve kış geceleri misafirlere nevale diye ikram edilip iki çift lafın belini kırar...

"Kaça termiye? Kabak kaça? Bal kabağı...Ya çıra? Biberin rengi de güzel o kaça?"

"Kendim dövdüm biberi hanım ablam, kaç bardak vereyim?"

"Bardakla mı satılıyor?"

"Çay bardağı. Bir bardak 2 lira"

"Ooo çok değil mi?"

"Çok değil çok değil, tenekenin içinde yanan şu odunlar olmasa donacağız bu soğukta kadın ablam sen daha bir de çok dersin..."

"Öyle öyle tabi de... İyi bakalım ver hadi şuradan iki bardak biber"

"Acısından mı? Tatlısından mı?"

"Acı olsun acı. Benim bey acı sever"

"Eyi pekey kadın ablam. Cin biber acısı da var!"

"Cin biber olsun o zaman. Ne kadar acı o kadar iyi der hep..."

"Ağzının tadını biliyor desene..."

"Bilir bilir, çiğ köfte yapar benim ofistekiler misafirimiz olunca. Acı yer, aramızı iyi tutarız deyip güler bir de..."

"Ne güzel, okumuş yazmış, mürekkep yalamış işini bulmuşsun be kadın ablam!"

"Zor iş bizimkisi zor, bakma oradan öyle görüldüğüne teyze..."

Bir müşteri kadının çift taban, topuklu, pırl pırl yanıp duran çizmelerine baktı bir de kendi kara gislavedlerine ve içinden geçirdi: "Ulan herif şu lastiklerin çiçeklisini alsaydın bari de hanım hanımcık kadına rüsva olmasaydım!" Üstüne başına, yarı yeri söküük örgü yeleşine, içine giydiği basma fistanına, ba-

şındaki kalın yazmaya, yazmanın üstündeki güllü eşarba, eşarbin da üzerine sardığı kaba yün şala baktı... O bakarken, müşteri kadın:

“Kabağı dilimle mi satıyorsun?” diyordu. Pazarcı kadın duymuyor, köye gelen ilkokul öğretmenini düşünüyor, onun “Bu rolü sen oynamalısın!” dediğini hatırlayıp iç geçiriyordu... Arabayı çeken, yeleleri altın iplerle süslenmiş atların, tok ses çıkaran çanlar asılı boyunlarında. İçi de dışı kadar süslü bu arabanın. Köyün kıyısındaki pınarın başında duruyor. Davullar vurup zurnalar inliyor. Ara da bir iki el silah sesi... Ya gelin geliyor. Ya gelin gidiyor... Bayraklar, türküler, kazan kazan yemekler, koşuşan çocuklar, cilve yapan kız oğlanlar... Belli ki bir düğün var! Kimin düğünü? Kim gelin çıkıyor? Yedi el daha silah atıldı...

“Yedi dilim yeter sanki. Yedi dilim olsun ama şu büyüğü kes ki ham olmasın. Ya da yedi az mı olur? Benim beyin çalışanları gelecekler. Eşleri çocukları da var! Şöyle dilimlerin kabuğunu soyup bir de baklava baklava kesiverirsen büyük bir zahmetten kurtarırısın beni. Büyük bir zahmetten teyze! Elimi kesmekten endişe ederim hep... Sonra da üzerine biraz şeker serpip verdim mi pide fırınına enfes bir tatlı. Hem hafif hem de farklı. Biraz ceviz ve kepeksiz tahini de döktün mü işte sana beyin en sevdiği lezzet...”

Silahlar patlıyor, bir gelin iniyor şırl şırl akan pınarın başına. Üzerinde kabarık yerleri süpüren bir gelinlik. Beyaz. Saf. Düş gibi... Verdim gitti, diyor bir baba. İki sarı lira bir dolayım zincir yüzgörümlüğüne. Taşlı kabak tarlası da toprak bastı parası yerine... Aldım verdim. Verdim aldım... Buralarda gelin, gelin gireceği evin önüne vardığında arabadan inmeden, toprağa basmadan kayınpederi tarafından mükafatlandırılır ve bu geline verilen değerle birebir ölçülür...

Sevmek, anlamak, düşünmek, üşüyen ellerini ahır köşelerinde hohlayarak ısıtmak oracıkta kalıyor ve kabak tarlasında kabak ekip koca bildiği adamın eline para saymaya başlıyor kadın... Adam her gün şehre iniyor. Adam her gün su gibi para harcıyor. Adam her gün inek sağılsın, süt satılsın, peynir toptan verilsin elime para geçsin istiyor... Adam uyuyor uyanıyor şehre iniyor. Adam tarlayı takkayı bağı bahçeyi çifti çubuğu unutuyor... Kadın tarlada. Kadın ahırda. Kadın pazarda, ayağında bir çift gislavedle hayatı kendi içine yürüyor yürüyor yürüyor...

Küçük bir kız çocuğu. O da küçük bir oğlan. Aynı sınıftalar. Biri prens biri prenses olsun en çok ikisine yakışır diyor öğretmen... Pabuçlarını yolda düşüren Kül Kedisi Sindirella kadın, ona âşık oluveren prens de adam... Bal kabağı ile prensese dönen kadın, bal kabağı tarlası, toprak bastı parası diye verildiği gündeki mutluluğu çok arıyor... Ekiyor, biçiyor, atı koşup pazara iniyor. Hem de düşlerindeki atın çektiği kırık dökük arabayla... Olsun diyor, olsun! Kabak da araba da var ama adam prens değil ve durmadan para istiyor. Üstelik bir çift kara gislavedi kadına çok görüyor... Değil çiçekli gislaved, ayağındakilerin öksesine onlarca dikiş atılmış... Dikiş... Ömre atılan her imza gibi kadının bağrında kara bir yara bu dikişler... Dikişler çoğaldıkça bağı ağrıyor... Dikişler ço-

ğaldık a düşleri ölüyor. Dikişler çoğaldıkça ömrü azalıyor. Dikişler çoğaldıkça kadın ölüyor. Dikişler çoğaldıkça kadınlar ölüyor. Dikişler çoğaldıkça kadınlık ölüyor... Kış kara, bağır kara, baht kara, hayaller kara. Oysa  yle miydi pınarın başında kurduğı d ş? Bahar gibi yaprak gibi  i ek gibi güzel hoş kokulu ve dualıydı... Ne büyük şeydi köy yerinde, toprak bastı parası olarak -taşlı bile olsa- kabak tarlasının verilmesi ve ne büyük şeydi öğretmenin prens ilan ettiğı adamın kocası olması... Anne  vey, babadan kardeşleri var ve güzeller güzeli bir köy kızı... Öğretmenler odasının kapısında duyduğı řu cümle: “Tam Sindirella. Tam k lkedisi. Bahtı sonuna benzesin...” Saman  uvalları buna bakar. Ahır k r mek, tezek yapmak, yarı beline kadar buz gibi suya grip termiye  ırp-mak, odun kesmek  ıra yarmak yine buna bakar... Okusa olmaz kaçsa olmaz dayansa olmaz. En iyisi kocaya varmak... Vardı kocaya. Hem de anası iyi babası iyi bir oğlan! Yaz m sameresinde öğretmenin, üvey anasından zorla izin alarak oynattığı oyundaki oğlan bu! Prens işte! Bir “K l Kedisi” masalı daha... Ah adamlar değışmezler ki hiç! Bu adam da aynı oldu. Yurda yuvaya uğra-maz. Sarıp sarmalamayı, h l hatır sormayı bilmez bir adam... Kahvede en çok çay söyleyen, k ğıt oynayan, bahse tutuşan. Hep kaybeden hep harcayan hep bencil. Kadın bu, olmayanı derer, toplar, haklar... Kara gislavedleri ile direndi kadın. K l Kedisi olarak kalacağını bile bile o arabaya binmeyi, atların yele-sindeki r zg rda hayal kurmayı se ti. Gidecek yeri yoktu. Olsaydı da gitmez, m sameredeki oğlanı seçerdi...

“Hanım ablam tam 11 dilim kestim, soydum, poşetledim. Çok beklemeden yıka fırına ver.” dedi ve sonra dayanamayıp:

“Masaldaki gibi.” deyince, müşteri kadın:

“Masallar  ocuklukta kaldı teyzeciğim  ocuklukta. Evlenip barklanınca  ocuk sana bakıyor, mutfak içi sana bakıyor, misafir sana bakıyor.”

“Masallar sen yaşattığın sürece yaşarlar hanım abla ve seni yaşatırlar. Onlar da olmasa yaşamaya devam edemeyecek kadınlar var. Yařamaya devam edeme-yecek kadınlar ve kız çocukları...”